

← Forrige artikel

Den falske løjtnant

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 984

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Martin Q Magnussen

Den falske løjtnant. Den sande historie om storstikkeren Sven Hazel

Forlaget Grønningen 1, 576 sider, ill. 350 kr.

Sven Hazel klædt af

Da jeg var dreng, kunne man ikke låne Sven Hazels bøger på biblioteket. Det har siden ændret sig, så man i dag ikke har problemer med at få dem – også som lydbøger. Forfatteren blev mangemillionær, da bøgerne udkom i over 25 lande. Nu har forfatteren Martin Q Magnussen i en særdeles velskrevet bog pillet glorien af den tidligere Hipomand – det er en højdramatisk og veldokumenteret beretning, der holder læseren fangen fra allerførste side.

Af Erik Ingemann Sørensen

Det er meget længe siden, jeg har læst så stærk en indledning, som denne bog begynder med: "Den 28. februar 2017 ringer det på klokken i receptionen på Rigsarkivet. Ved arkivets store, brune træport, der vender ud mod Det Kongelige Biblioteks Have og Christiansborg, står en ældre kvinde med en stor kasse under armen.

I kassen er der en bunke dokumenter, jeg længe har søgt efter..." (s.1).

Så er der åbnet for mystikken. Kassen viste sig at indeholde den komplette straffesag mod Sven Hazel, en 74 sider lang observationserklæring om nazisternes rigsbefuldmægtigede i Danmark under besættelsen, Werner Best, samt enkelte uvedkommende arkivalier. "Den ældre kvinde forklarer, at sagerne stammer fra hendes mand, der har været ansat på Rigsarkivet og har stjålet dem... Nu er han død og kan ikke længere forhindre sin kone i at gøre det rigtige." (s.8).

Magnussen må ubetinget konstatere, at det var et held, at netop dette materiale var blevet stjålet. Ingen ved, hvad der ville være sket, hvis det havde været på Rigsarkivet, da de omfattende dokumenttyverier fandt sted. Et tyveri forfatteren skrev om i bogen: "De forsvundne nazidokumenter" fra 2019. Nu sad Martin Q Magnussen med et helt unikt kildemateriale, der skulle vise sig at gøre det muligt at afsløre Sven Hazel som både løgner og stikker.

Den fremragende besættelsehistoriker Claus Bundgård Christensen udtalte i 2016 følgende om Sven Hazel: "Der er i dag konsensus om, at Sven Hazel ikke var ved fronten. Der er ikke skyggen af bevis for, at han nogensinde var soldat i tyske militære enheder, og han har aldrig fremlagt noget bevis for krigstjeneste. Han var fascineret af uniformer og af alle mulige nazistiske genstande, men hans romaner var fri fantasi..." (s.10).

Ved netop at fremhæve Bundgård Christensens indlæg får vi understreget den viden, historikere sad inde med for syv år siden. Og får bagtæppet for bogens sensationelle afsløringer. Det er listigt gjort. Og uden malice. For sådan var det jo. Magnussen fik adgang til de genfundne arkivalier omfattende straffesagen mod Sven Hazel. Hans forventninger var ikke så store, fortæller han. Han har gennem flere år pløjet sig igennem tusindvis af straffesager. "En typisk straffesag fylder et sted mellem 50 og 100 sider med rapporter, retsdokumenter og dokumentation. Jeg får lidt af et chok, da jeg ser den 9 centimeter høje bunke med knap 1.500 dokumenter i tasken. Er sandheden måske alligevel end anden end den, vi i løbet af de sidste 75 år har lagt sig fast på?" (s.14)

Billedet af Sven Hazel i fuld uniform blev fundet af politiet, da man efterforskede Børge Willy Redsted Pedersen – Sven Hazels oprindelige navn. Foto fra bogen

"Den falske løjtnant" er Martin Q Magnussens tredje bog på fire år. Det kan med glæde konstateres, at forfatteren virkelig har udviklet sig. Sætningskonstruktioner og kontekst er blevet langt bedre og meget mere inspirerende. Han har friheden til at anvende historisk præsens – en frihed han administrerer fint. Hertil kommer et meget bedre noteapparat, der gør det muligt for læseren bedre at kunne kontrollere de mange informationer. Det er der absolut grund til at rose den forhenværende politimand for.

Barndommens triste spor

Ud af en søskendeflok på syv var Børge den førstefødte. Faderen var chauffør, moderen rengøringskone. De første skoleår foregik på Nyboder Skole.

Nyboder Skole fotograferet i 1943. Bemærk platformen med antiluftskjts. Den dag i dag ligger den store tyske kommandobunker under jorden. Skolen fungerer stadig. (Foto fra Frihedsmuseet)

Han blev betegnet som jævnt begavet. Han kom, da forældrene flyttede, til Valby, kort i skole her. Det gik ikke godt, og i skoleåret fra oktober til juni 1929 havde han 93 sygedage. Han kom så til Vanløse skole, men droppede ud af 5. klasse allerede i 1931.

Han var vildt optaget af militæret og ville den vej. Som befalingsmand. Han kom i maj 1936 til Gardehusarregimentet i Næstved, klarede næsten optagelsesprøven til kornetskolen, men dumpede i regning, hvorved drømmen brast. Men han nåede da at optræde på cykel iført gardehusarklæder og sabel – ganske storskrydende, hvorefter politiet måtte have ham ind. Det var i 1938, og på det tidspunkt var han allerede tilknyttet NSDAP. Det gennemmilitariserede Nazityskland trak.

Kom Hazel i tysk krigstjeneste?

Her bliver den tidligere omtalte konsensus udfordret. Af et dokument fra politiet fremgår det, at han sammen med tre andre frivillige var taget til Tyskland med udrejse den 13. maj 1941 via Gedser. På en officiel tysk mandskabsliste finder man hans navn. Magnussen skriver: "Børge sejlede ikke kun fra Gedser i maj 1941. Han nåede også frem til den destination, der var den lille gruppe frivilliges mål: SS-forskolen Sennheim i Frankrig..." (s.39). Men tilsyneladende blev det et kort ophold. Muligvis fandt man ham belastet af kriminalitet i Danmark. Og så var det ud. I alle fald blev han ved byretten i København dømt i august samme år. 60 dages ubetinget fængsel blev det til.

Efter det tyske angreb på Sovjetunionen blev situationen en ganske anden. I det store militærarkiv i Freiburg afsløres det, at Børge meldte sig til Panzer-Regiment 11 i maj 1942.

Panzer Regiment 11 under de hektiske kampe i 1945 (HPN-foto)

Hans lidt for smarte optræden med falsk orden fra tjeneste i Den spanske Borgerkrig medførte en straf på seks måneders fængsel. Det havde Man imidlertid ikke "råd til", da der var brug for alle mand ved fronten. Han kom derfor i en straffebataljon i Ukraine, hvor hårde kampe fandt sted blandt andet ved Kharkov. Her blev han under rydningen af et minefelt såret i slut april 1943. Tre måneder senere var han dog tilbage igen. Men nu blev det hurtigt for meget for hr. Hazel, så han drak et glas vand, der var fyldt med tyfusbakterier. Igen lazarettet. Helt frem til januar 1944 – påstod han!

Han kommer i maj samme år på en måneds orlov i Danmark, men gemte sig for ikke at blive returneret til fronten. Det er regulær faneflugt – der oftest endte med henrettelse. (Beskrivelse af forskellige domme findes i det udmærkede tyske værk: "Das letzte Tabu. NS-Militärjustiz und Kriegsverrat" skrevet af Wolfram Wette m.fl., Aufburg Verlagsgruppe, 2007). Så han kom i farezonen. Men kunne det ikke være en røverhistorie? Nej – for hos politiet i København findes dokumenter dateret 5. december 1944 og sendt til den tyske krigsret i netop København. Der er ingen tvivl, da Martin Q Magnussen har fået tilsendt kopi af de originale dokumenter fra arkivet i Freiburg. Der er altså ingen tvivl om, at Børge Pedersen alias Sven Hazel havde gjort tjeneste i en SS-division. Men det skulle blive værre. Meget værre.

Overskæg, kolde øjne og bestialitet

Hipofolk øver sig i pistolskydning på Høvelte Kaserne, hvor de havde uddannelsessted. (Foto: FHM)

Sven Hazel dukker pludselig op i en helt ny sammenhæng – uden nogen i realiteten vidste, hvem han var. I det berygtede Hipokorps optrådte en "mindre dansk mand med sort overskæg..." (s. 81). Han var absolut ikke noget rart bekendtskab: "den mindre danske mand med det mørke overskæg greb derefter fat i Arne Buddig Koeds venstre ringfinger og brækkede den tilbage over hånden, så den gik af led, hvorefter han blev stillet op ad en væg og fik trommehinden sprængt..." (s. 82). Børge alias Sven Hazel havde fundet en ny interesse og nye venner, hvor han kunne folde sig ud. Han havde aktivt besluttet at være med i dette voldskorps.

En længere række af eksempler understreger det kolossale researcharbejde, der ligger bag denne bog. Man fristes til at notere, at hver en sten i Sven Hazels liv som Hipomand er blevet vendt. Det er fornemt arbejde.

Og igen optræder han under forskellige navne, mens han udførte sine ugerninger. Et af dem var Ludvig Jørgensen, der under en razzia optrådte meget voldsomt overfor en kæreste til en modstandsmand. Men han trådte ved siden af, da han på et tidspunkt stjal et par ridestøvler. Og så slog en af de mest modbydelige Hipofolk Jørgen Lorenzen og hans hjælpere til. Det skete den 8. januar 1945. Nu kendte man hans rigtige identitet – SS-manden der var eftersøgt for faneflugt. Han havnede i første omgang på Politigården, men på listig vis undslap han. Men friheden havde han blot i 14 dage. Så røg han i Vestre Fængsel. Udsigten til at slippe for dødsstraf syntes ikke at være der.

Bandlederen Jørgen Lorenzen, der blev dømt til døden Han blev henrettet den 10. maj 1949. (HPN-foto)

Endnu engang var Sven Hazel heldig. Han havnede i Vestre Fængsel – i celle nr. 521. Her sad han på gangen sammen med arresterede folk fra modstandsbevægelsen helt frem til befrielsen. Og undgik dødsstraffen. Samtidig med at han med udsøgt listighed startede på sin nye karriere: som dobbeltstikker. Martin Q Magnussen skriver: "Når modstandsfolkene havde været til afhøring, spurgte Børge dem rutinemæssigt, hvem der havde afhørt, og om nogen havde været udsat for tortur. De oplysninger kunne politiet gøre stor brug af under retsopgøret, og Børge havde ingen problemer med at videregive dem, selv om det ramte hans tidligere hipokammerater og de stikkere, han selv havde samarbejdet med." (s.97).

Han slap ud af fængslet og. Stak endnu engang fra politiet. Lige til juni måned 1945. Så havde hans bror fået nok af at få misbrugt sit navn af Børge. "Den eftersøgte gik ikke under radaren længe, for nogle dage efter tyveriet i Rødovre blev han ført ud af en lejlighed på Vesterbrogade i København efter at hans bror, Tommy, havde angivet ham som hipomand." (s.102).

Ren og skær kynisme for egen vinding. Men det kan efterhånden ikke undre. Ét er, at han ikke har løjet om sin indsats i SS under krigen. Noget helt andet er hans modbydelige stikkeri og endda drab, som han altså slap godt fra. Lige til nu.

Drabet på den forkerte person

Den 29. august blev de henrettede frihedskæmpere, man havde fundet, begravet i den nye Mindelund ved en ualmindelig smuk og højtidelig ceremoni. Siden er den blevet til af de mest ikoniske steder i Danmark. (Foto: FHM)

Forfatteren skriver: "Blandt de 105 begravede modstandsfolk i Mindelungen i Ryvangen ligger Karl Edvard Nielsen. Han er omgivet af de danske helte Flammen, Citronen og Kim Malte-Bruun, og på hans gravsten står linjerne: "Kæmp for alt, hvad du har kært, dø om så det gælder. Da er livet ej så svært, døden ikke heller"... Men denne "helt" fra "Mindelunden, Karl Edvard Nielsen, var på ingen måde patriot. Ved en fejl blev han dræbt af tyskerne, og ganske ufrivilligt kom han som afdød til at spille hovedrollen i en af de flere hundrede sager, som Børge fik hvirvlet op under retsopgøret..." (s. 143).

Kan det virkelig passe, at man – måske – som i 1950 er nødsaget til at etablere endnu en tom grav på et af de allerhelligste steder i Danmark? 78 år efter befrielsesklokkerne ringede over hele landet i en hel time. I standardværket: "Faldne i Danmarks frihedskamp", der udkom i 1970, kan man læse følgende om denne person: "Illegal vært i Thorslunde. Fra maj 1944 boede en eftersøgt modstandsmand hos Karl Nielsen, der i øvrigt støttede modstandsarbejdet på forskellig vis. 3.11.1944 søgte Gestapo at arrestere den eftersøgte på Karl Nielsens bopæl, men fandt ham ikke hjemme. De ville da i stedet arrestere Karl Nielsen, men denne smækkede døren i, hvorpå Gestapofolkene rettede en skudsalve mod døren. Karl Nielsen dræbtes herved." (s. 322). (Som anmelder er jeg nødsaget til at understrege, at det nævnte standardværk har betragtelige fejl. Især når man medtager blandt andet frihedskæmpere, der er dræbt ved vådeskud i egne rækker eller er faldet ned fra en lastbil, der var ved at dreje om et hjørne!)

Sagen bliver aldeles ubehagelig, når Magnussen - endnu engang med afsæt i tilsyneladende veldokumenteret research – overbevisende bringer Børge i spil som bagmanden for ovennævnte drab i Karlslunde. Man skal virkelig "holde tungen lige i munden", når man læser om sagen. Her når læserne rablende nye højder – ikke grundet forfatteren. Slet ikke. Det er Sven Hazel, der igen er løgvenes og rygternes ypperstepræst. Forfatteren fremlægger sine grundige og ganske overbevisende synspunkter, Og meget kan tyde på, at det var Sven Hazel, der stod udenfor og skød løs. Som hipomand. Her kunne han endnu engang være kommet i politiets søgelys. Det vil ikke være fair at lægge kortene på bordet. Jeg føler det vigtigt, at den enkelte læser tager stilling til det prekære spørgsmål: Var hipomanden virkelig Sven Hazel – og hvordan kunne han endnu engang smygge sig udenom myndighedernes lange arm?

I alle fald står Kirkeministeren tilbage med en ualmindelig vanskelig og særdeles krævende opgave. Undertegnede føler mig i alle fald ikke i stand til at være enten eller personen.

Til gengæld vil jeg ikke holde mig tilbage, når det drejer sig om vurderingen af bogen om Sven Hazel: For det første skal Martin Q Magnussen have stor ros for. Der er kommet langt bedre greb om formidlingens sprog denne gang. Og så skal det så sandelig fremhæves, at forfatteren har foldet et enormt researcharbejde ud over emnet. Det er tydeligt, at Magnussen har oppet sig – noterne er fine og særdeles grundige. Det manglende personindeks gør, at jeg flere gange har haft svært ved at genfinde steder og passager, der kunne vises med lethed. Og så undrer det mig, at der ikke er en omtale af filmisk materiale.

Besættelsesperioden har en ganske fornem placering i danskernes interesser. En interesse, der givetvis vil smitte gevaldigt af på spørgsmålene, nu hvor vi ser frem mod 80-året for Danmarks Befrielse. Det er Magnussens tredje bog på fem år. Med den indsats og udvikling kan man kun med spænding se frem til den næste.

Denne bog er imidlertid så fornem, at jeg gerne medgiver den en stor, anbefaling som en af de bedste fagbøger i 2023. Ganske enkelt.

Stort tillykke til forfatteren og til forlaget Grønningen 11. Og tak.

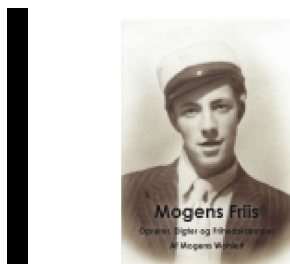
[Historie-online.dk, den 20. september 2023]

← [Forrige artikel](#)

SE RELATEREDE ARTIKLER

INSIDER

MOGENS FRIIS

FRANZ STANGL

Egypten - besat af livet

Kommende særudstilling på Moesgaard Museum slipper livet løs i efterlivet.

Direktør annoncerer sin afgang

Den Gamle Bys direktør, Thomas Bloch Ravn, annoncerer, at han går på pension